

Posudek externího oponenta

MgA. et Mgr. Gabriela Zelená Sittová:

Scénologie mluvního projevu dětí a mládeže

Výchova ke kultivovanému mluvnímu projevu prostřednictvím metod dramatické výchovy, zejména pak přednesu

Divadelní fakulta AMU Praha 2020, 335 stran

V disertační práci MgA. et Mgr. Gabriely Zelené Sittové *Scénologie mluvního projevu dětí a mládeže* s podtitulem *Výchova ke kultivovanému mluvnímu projevu prostřednictvím metod dramatické výchovy, zejména pak přednesu* máme před sebou fundovaný a inspirativní pohled na možnosti kultivace mluvního projevu mladé generace z hlediska zdokonalování jeho formy i obsahu, pochopení a porozumění textu, schopnosti analytického vhledu do interpretované literární předlohy, jakož i zdokonalení technik hlasového a řečového projevu.

Už pohled na obsah disertační práce, začtení se do úvodního autoreferátu o vlastních zkušenostech autorky i do jednotlivých kapitol práce napovídá, že autorka má na poli mluvní výchovy vskutku široký záběr: je aktivní recitátorkou, učitelkou a lektorkou pracující s recitátory (od dětí až po dospělé), porotkyní recitačních přehlídek, lektorkou seminářů pro jiné učitele, kteří pracují s dětskými a mladými recitátory, je rovněž organizátorkou recitačních přehlídek a jiných vzdělávacích akcí zaměřených na dramatickou výchovu a umělecký přednes. Mnohé z kapitol předmětné disertační práce by si zasloužily samostatné zpracování, kterého by autorka byla nepochybně mocna. Rovněž bohatý seznam literatury včetně uvedených zdrojů a odkazů potvrzuje, že autorka při své intenzivní práci s dětmi a mládeží prakticky naplňuje cíle, které v práci zmiňuje.

Gabriela Zelená Sittová uspořádala relevantně vědeckým způsobem jednotlivé kapitoly své disertační práce od teoretických struktur (komunikační modely doplněné o funkci struktury komunikace v přechodu mezi dramatickou či narativní fikcí a reálným světem) přes vymezení pojmů jazyk, řeč a mluva na pozadí společenského chování při podceňování zvukové stránky jazyka, kdy dle poznatků autorky stojí mluvní a řečové dovednosti dětí a mládeže na okraji zájmu zásadní většiny českých škol. Do práce logicky zahrнула kapitoly týkající se dramatické výchovy, uměleckého přednesu, který autorka považuje za jednu z nejefektivnějších metod kultivace mluvního a řečového chování obecně, včetně poznatků z longitudinálního výzkumu ATELIÉRU D, resp. své vlastní výukové metody, kde je mluvní výchova její integrální součástí. V práci uvádí nejvýznamnější osobnosti českého uměleckého

přednesu a význam jejich odborné činnosti a děl, uvádí a osvětluje odborné publikace, které jsou stále aktuální, byť stárnou a zasloužily by si revize. A stále nahlíží na přednes jako na výukovou metodu. Skvělým počinem je anketa (s.105-109), která zkoumá potřebu poezie v životě dětí a mládeže. Významnou a využitelnou kapitolou doplněnou o přehled osobností je i ta, která mapuje systém českých recitačních přehlídek a soutěží s přesahem do Slovenské republiky, jež jsou prostorem pro další kultivaci mluvního projevu. Podrobněji se věnuje popisu Dětské scény, Wolkrova Prostějova a Moravského festivalu poezie (nyní Mezinárodního festivalu poezie). V 9. kapitole přikročila ke konkrétnímu popisu svého umělecko-pedagogického působení, popisu vlastní metodiky práce s recitátorem, kde uvádí jednotlivé kroky na cestě k výslednému přednesovému vystoupení, potažmo ke kultivaci mluvního projevu.

Vše, co autorka v práci proklamuje, osvětluje, uvádí a obhajuje vychází z pohledu důkladného poznání autonomní specifčnosti dané problematiky. Proto si zřejmě takto rozvrhla koncepci své práce a zvolila i pořadí jednotlivých kapitol.

Je však nutno upozornit autorku na občasně nešťastné překlepy (viz s.118: Laureát ceny Vladimíra Justla, nikoli Laureát ceny Vladimíra Lustla) a některé „nepřesnosti“ (viz s.102: VOŠH – výuka uměleckého přednesu probíhá jen v 1. a 2. ročníku, vždy 2 vyučovací hodiny týdně pro 10 – 12 člennou skupinu studentů; s. 141: Lucia Vráblicová, nikoli Lubica Vráblicová; s.188: Noc s Hamletem Vladimíra Holana, nikoli Noci s Hamletem).

Analýzy autorky se neomezují na opakování známých faktů a poznatků z dosavadní odborné literatury, která se zabývá kvalitou mluvního projevu, ale právě díky zmiňované bohaté pramenné základně (seznam pramenů a literatury čítá 19 stran textu) a díky vlastním bohatým zkušenostem disponuje novým a důkladným průnikem do problematiky kultivace mluvního projevu dětí a mládeže. Až je nám líto, že takovou „terapií“ mohou projít jen někteří. Oceňuji i výběr textů pro motta jednotlivých kapitol.

Disertační práce Gabriely Zelené Sittové splňuje klíčové otázky přínosnosti - přínos poznatků problematiky a přínos metod práce s dětmi a mládeží. Nejcennější z hlediska objevnosti je kapitola 9. Metodika práce s recitátorem (s odpovídajícím bohatým doplňkem případových studií v příloze s obrazovým doprovodem), kde autorka podrobně uvádí konkrétní vlastní postupy, metody i metodiku provedení. Případové studie navozují přesnou představu o podobě autorčiny práce s dětmi a mládeží, jakož i představu o kvalitě výsledků společné činnosti.

Celková kvalita práce a její přínos:

Autorka naplnila všechny náležitosti kladené na disertační práce v oboru a zvolila relevantní formu, byť bylo třeba zaobírat se ponejvíce praktickou stránkou procesu. To je také největším přínosem práce. Tématu (témat) se zhostila precizním způsobem opřeným o rozsáhlou pramennou základnu a znalost odborné literatury, která je mnohdy velmi obtížně dostupná (mnohé publikace vycházely v malých nákladech pro potřeby amatérských uskupení apod.). Schopnosti autorky nahlížet dosavadní poznatky a pronikavě analyticky-pedagogicky přiblížit specifickou svému celoživotnímu zájmu včetně zdůvodnění aktuálnosti zvoleného tématu je příznačná. Svůj záměr vytyčila s cílem prozkoumat svou dosavadní pedagogickou (lektorskou) zkušenost jakož i vlastní zkušenost recitátorky a uplatnit ji ve službě zkvalitnění mluvní vybavenosti mladé generace. To je celoživotní počin.

Z výše uvedeného vyplývá, že předmětnou disertační práci navrhuji jednoznačně připustit k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu doporučuji udělit MgA. et Mgr. Gabriele Zelené Sittové titul Ph.D. v příslušném oboru.

V Praze 15. 9. 2020

MgA. Marta Hrachovinová